

اینترپل و نقش آن در مقابله با جرائم سازمان یافته بین‌المللی با رویکرد

مبارزه با قاچاق مواد مخدر

مرتضی رنگریز^۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۱۰/۳۰

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۱۲/۰۵

چکیده

قاچاق بین‌المللی مواد مخدر، دیر زمانی است که در کشورهای مختلف از جمله کشورهای تولیدکننده آن با اهداف اقتصادی-سیاسی و غیره، چه به صورت سنتی (کشت خشخاش) و چه صنعتی (در لابراتوارهای شیمیائی) فعال و رو به افزایش می‌باشد. همچنین مصرف گسترده مواد مخدر و معضلات مربوط به آن اکثر نقاط جهان را تحت تأثیر قرار داده و در برخی مناطق خاص رو به افزایش است، لذا از این رو، در چنین دهکده‌ای به تهدیدهای ناشی از سازمان‌های بین‌المللی قاچاق مواد مخدر، باید پاسخی معقول و درخور آن داده شود. پاسخی که جامع سیاست‌ها و راه‌کارهایی باشد که هم‌زمان به کلیه ابعاد معضل مواد مخدر پرداخته و در مرحله اجرا، مشارکت و مساعدت فعال همه نهادهای ذی‌ربط را جلب و جذب نماید. قاچاق مواد مخدر از مهم‌ترین جرائم سازمان‌یافته فراملی بوده چراکه ارتکاب جنایات سازمان‌یافته بین‌المللی بزرگ‌ترین معضلی است که در قرن بیست و یکم جامعه جهانی و کل بشریت را تهدید می‌کند و ضرورت همکاری و عزم جهانی برای پیشگیری، مقابله و مبارزه با آن را تبیین می‌کنند لذا از این منظر، تشکیل و فعالیت سازمان بین‌المللی پلیس جنائی (اینترپل) از برجسته‌ترین گام‌های جامعه بین‌المللی در اوایل قرن بیستم در راستای مبارزه هماهنگ و همه‌جانبه با جرائم سازمان‌یافته بین‌المللی از جمله قاچاق مواد مخدر که مادر و مولد دیگر

^۱ - کارشناسی ارشد حقوق

اینترپل و نقش آن در مقابله با جرائم سازمان‌یافته بین‌المللی با رویکرد مبارزه با قاچاق مواد مخدر — ۱۳۱

جرائم می‌باشد بوده است. اهداف و وظائف اینترپل باتوجه به ساختار و جایگاه آن در عرصه‌های مختلف از جمله نظام حقوقی بین‌المللی و راه‌کارهای اجرایی آن در مبارزه با جرائم سازمان‌یافته بین‌المللی به‌ویژه قاچاق مواد مخدر، اهتمام و توجهی ویژه را می‌طلبد.

واژگان کلیدی: اینترپل، پلیس بین‌الملل، جرائم سازمان‌یافته بین‌المللی، قاچاق مواد مخدر، مواد افیونی، داروهای مواد مخدر

مقدمه

یکی از مهم‌ترین پدیده‌ها در عرصه‌ی روابط بین‌الملل در قرن بیستم، ظهور و گسترش سازمان‌های بین‌المللی بوده است. این سازمان‌ها باتوجه به نیاز دولت‌ها در همکاری برای حل مشکلات و مسائل مبتلا به ایجاد شدند. در این میان با گسترش روابط فراملی کشورها، رفتارهای مجرمانه نیز ویژگی فراملی یافته و از چهارچوب مرزها فراتر رفته است. سابقه‌ی فرار برخی مجرمان از کشور محل وقوع جرم به کشوری دیگر برای گریز از مجازات و انتقام یا عدم پرداخت خسارت به زیان‌دیده، پیشینه‌ی تاریخی دارد و بشر از گذشته‌های دور شاهد چنین وقایع ناخوشایندی بوده است، اما از اوایل قرن بیستم به‌علت گسترش و پیچیدگی روزافزون جرائم به‌ویژه در کشورهای صنعتی و فراهم شدن تسهیلات بیشتر برای مسافرت بین کشورها این‌گونه فرارها افزایش یافته و در نتیجه، کاهش اقتدار پلیس و کم شدن ضریب امنیت اجتماعی کشورهای محل وقوع جرم را به‌دنبال داشته است، به‌دلیل فقدان مقررات بین‌المللی برای دستگیری و استرداد این قبیل مجرمان و نبود سازوکاری برای تبادل اطلاعات صحیح در مورد آنان و سایر امور پلیسی بین کشورها مجرمان فراری نه تنها می‌توانستند بدون واهمه از خطر تعقیب و دستگیری و استرداد با خاطری آسوده در کشوری دیگر به سر برند، بلکه خطری بالقوه برای امنیت کشور محل اقامت خود نیز به‌حساب می‌آمدند، به‌همین دلیل ایجاد یک سازمان بین‌المللی که بتواند در عرصه‌ی جهانی، دولت‌ها را در مقابله با این مشکلات یاری دهد کاملاً ضروری به‌نظر می‌رسید. در سال ۱۹۱۴ چند کشور گرد هم آمدند و اقدامات اولیه برای شکل‌گیری سازمانی بین‌المللی را فراهم کردند.

به استناد اساسنامه اینترپل جرائمی که شائبه سیاسی، نظامی، نژادی و مذهبی دارند توسط این سازمان پیگیری نمی‌شود و با کشورهای مربوطه همکاری به‌عمل نمی‌آید.

احترام به تمامیت ارضی و حاکمیت کشورهای عضو، پیشگیری از جرائم عمومی، مساوات کشورهای عضو کمک به کشورهای عضو در تبادل اطلاعات مهم و حساس جنائی با استفاده از سیستم بین‌المللی اعلان‌های سازمان اینترپل است و از مهم‌ترین رسالت‌های آن استرداد مجرمین و پیشگیری از وقوع جرائم می‌باشد. همکاری اینترپل با کشورهای عضو منوط به هماهنگی با آن کشور است.

جرائم سازمان یافته فراملی فعالیت غیرقانونی و هماهنگ گروهی منسجم از اشخاص که با تباری با هم و برای تحصیل منافع مادی و قدرت به ارتکاب مستمر مجرمانه می‌پردازند و برای رسیدن به اهداف خود از هر نوع ابزار مجرمانه استفاده می‌نمایند. اهداف مورد نظر از ارتکاب جرائم فراتر از قلمرو جغرافیایی یک کشور بوده و دارای آثار زیان‌باری در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی می‌باشد.

جرائم سازمان یافته بین‌المللی در حال حاضر تهدید جدی برای ثبات حاکمیت قانونی و حقوق بشر تبدیل و مقابله با آن مستلزم راه‌حل بین‌المللی است.

قاچاق مواد مخدر در حال حاضر از مهم‌ترین جرائم سازمان یافته فراملی بوده که در سال گذشته درآمد تقریبی ۳۲۰ میلیارد دلاری از فروش آن نصیب تبهکاران جهانی شده و در سال ۲۰۱۳ سطح زیر کشت خشخاش در افغانستان ۳۶ درصد افزایش و به ۲۰۹ هزار هکتار رسیده از طرفی تولید مواد افیونی نیز ۴۹ درصد افزایش داشته است و قرار گرفتن ایران در مجاورت کانون هلال طلائی (افغانستان و پاکستان) و مسیر ترانزیت مواد مخدر، ضعف در انسداد مرزهای شرقی، وجود محرومیت در آن مناطق، وجود محله‌های آلوده و جرم‌زا پدیده حاشیه نشینی، فقر و غیره مشکلات مربوطه را دوچندان نموده است. لازم به توضیح است در این رابطه کشفیات مواد مخدر توسط ناجا هر سال نسبت به سال قبل افزایش داشته است.

اینترپل و نقش آن در مقابله با جرائم سازمان‌یافته بین‌المللی با رویکرد مبارزه با قاچاق مواد مخدر — ۱۳۳

تاریخچه اینترپل

در سال ۱۹۱۴ میلادی به دعوت آلبرت اول پادشاه موناکو، نخستین کنگره‌ی بررسی مسائل پلیس به مدت شش روز در شهر موناکو تشکیل شد. در این کنگره ۱۸۸ نفر از افسران عالی‌رتبه‌ی پلیس و حقوقدانان ۲۳ کشور جهان (فرانسه، بلژیک، دانمارک، آلمان، ایتالیا، اتریش، مجارستان، سوئیس، اسپانیا، پرتغال، یوگسلاوی، رومانی، بلغارستان، روسیه، مصر، ترکیه، مکزیک، کوبا، السالوادور، گواتمالا، برزیل، انگلیس و آمریکا) در موناکو گرد هم آمدند و به بحث و تبادل نظر درباره‌ی مسائل پلیسی پرداختند اهم مباحث مطروحه در این کنگره عبارت بود از:

- ترتیب صحیح و سریع دستگیری و بازداشت مجرمان متواری به کشورهای دیگر؛

- توسعه و تکمیل علوم و فنون مربوط به تشخیص هویت مجرمان؛

- متمرکز کردن آمار جرایم در سطح بین‌المللی؛

- ایجاد وحدت رویه و هماهنگی بین روش‌های مربوط به استرداد مجرمان.

در حقیقت، تشکیل این کنگره، اولین گام شکل‌گیری سازمان پلیس جنایی بود و مقرر شد جلسه‌ی بعدی دو سال بعد، یعنی در سال ۱۹۱۶م در بخارست برگزار شود تا درخصوص سارقان حرفه‌ای و نیز تشکیل کمیسیون بین‌المللی پلیس جنایی به بحث و تبادل نظر پرداخته شود؛ اما این کمیسیون به‌علت وقوع جنگ جهانی اول تا سال ۱۹۲۳م برگزار نشد.

در سپتامبر سال ۱۹۲۳ دومین کنگره‌ی بین‌المللی پلیس جنایی در شهر وین اتریش به مدت چهار روز برگزار شد. در این کنگره، رؤسای پلیس کشورهای مختلف؛ از جمله کشورهای اتریش، دانمارک، مصر، آلمان، فرانسه، یونان و مجارستان شرکت داشتند و درخصوص مسائل پلیسی و ضرورت ایجاد یک مجمع بین‌المللی بحث و تبادل نظر کردند. در جریان برگزاری این

کنگره، کمیسیون بین‌المللی پلیس جنائی تأسیس و اساسنامه‌ی آن نوشته و قرارگاه مرکزی آن در شهر وین تعیین شد.

در سال ۱۹۲۶ سومین کنگره‌ی بین‌المللی پلیس جنایی که بعدها به مجمع عمومی تغییر نام داد در برلین برگزار و از کشورهای عضو خواسته شد که به مسائل و مشکلات مواد مخدر پایان دهند. در سال ۱۹۳۰ با برگزاری چهارمین کنگره‌ی بین‌المللی پلیس جنایی قدم دیگری برداشته شد و ایجاد دفتر بین‌المللی مسائل مواد مخدر پیشنهاد گردید. هدف از تأسیس این دفتر، ثبت و نگهداری پرونده‌های قاچاق بین‌المللی مواد مخدر و همچنین تهیه‌ی عکس و اثر انگشت و مشخصات فردی قاچاقچیان مواد مخدر بود. اینترپل از اولین سال‌های تشکیل خود نقش تعیین‌کننده‌ای در مقابله با جرایم بین‌المللی مواد مخدر داشته و نظامی پویا برای جمع‌آوری و تبادل اطلاعات ضروری برای مبارزه‌ی بین‌المللی با قاچاق مواد مخدر ایجاد کرده است.

با شروع جنگ جهانی دوم زمینه برای فعالیت سازمان بین‌المللی جنایی میسر نبود؛ ولی بعد از پایان جنگ جهانی دوم، با ابتکار عمل و کوشش‌های رئیس پلیس بلژیک، کنفرانس بروکسل در سال ۱۹۴۶ به‌صورت برگزار شد و از آن زمان فعالیت‌های کمیسیون بین‌المللی پلیس جنایی به‌صورت جدی سرگرفته شد. اساسنامه‌ی جدید مورد تصویب قرار گرفت و مقر آن به پاریس در کشور فرانسه انتقال داده شد. در این اجلاس، هفده کشور بلژیک، شیلی، چکسلواکی، دانمارک، مصر، فرانسه، ایران، لوکزامبورگ، هلند، نروژ، لهستان، پرتغال، سوئد، سوئیس، ترکیه، انگلستان و یوگسلاوی شرکت داشتند. علاوه بر این کشورها، یونان و ایالات متحده‌ی آمریکا نیز در سال ۱۹۴۶ عضویت خود را در کمیسیون بین‌المللی پلیس جنایی تجدید کردند. در سال ۱۹۴۷ عبارت اینترپل به‌عنوان نشانی مخفف سازمان مورد پذیرش دفاتر مرکزی کشورهای عضو قرار گرفت. در سال ۱۹۴۹ سازمان ملل متحد اساسنامه‌ی مشورتی کمیسیون بین‌المللی پلیس جنایی را به‌عنوان یک سازمان غیردولتی تضمین کرد و مقررات ارتباط راه دور پلیس پذیرفته شد.

اینترپل و نقش آن در مقابله با جرائم سازمان‌یافته بین‌المللی با رویکرد مبارزه با قاچاق مواد مخدر — ۱۳۵

در سال ۱۹۵۳ ایستگاه پخش رادیویی دایر شد. در اواخر سال ۱۹۵۵ این کمیسیون دارای پنجاه عضو بود. در سال ۱۹۵۶ نام سازمان از کمیسیون بین‌المللی پلیس جنایی به سازمان بین‌المللی پلیس جنایی تغییر یافت و اساسنامه‌ی آن مورد تجدید نظر قرار گرفت. در سال ۱۹۶۰ اجلاس عمومی برای اولین بار در خارج از اروپا تشکیل شد و سال‌ها بعد از آن، کنفرانس منطقه‌ای در آفریقا تشکیل جلسه داد. در سال ۱۹۶۷ ساختمان مرکزی آن در سنت کلود در کشور فرانسه گشایش یافت و در سال ۱۹۸۹ مقر سازمان اینترپل از سنت کلود به محل فعلی آن یعنی در لیون فرانسه انتقال یافت.

نتیجه‌گیری

با عنایت به اهم مأموریت‌ها و اهداف سازمان پلیس بین‌الملل و همچنین تفکیک جنایات سازمان‌یافته فراملی می‌توان نقش و وظایف عمده پلیس بین‌الملل را در جهت پیشگیری از وقوع جنایات سازمان‌یافته فراملی را در موارد زیر خلاصه کرد:

۱- پشتیبانی عملیاتی از نیروهای پلیس در تمامی کشورهای عضو از طریق تبادل اطلاعات

۲- همکاری نیروهای پلیس کشورهای عضو در جهت ارتقای امنیت بین‌المللی

۳- تدوین و صدور بولتن‌های تخصصی در زمینه جرایم بین‌المللی

۴- برگزاری سمینارها و کنفرانس‌های بین‌المللی در زمینه‌های فنی و تخصصی پلیس

۵- ایجاد ارتباط، تبادل نظر و هماهنگی با پلیس سایر کشورها در رابطه با مجرمین متواری از کشوری به کشور دیگر (استرداد مجرمین)

۶- آسیب‌شناسی قوانین و مقررات اجرایی مرتبط با جنایات سازمان‌یافته بین‌المللی

۷- ایجاد ارتباط سریع و آنی با کشورهای عضو در موقعی که ارزش حیاتی دارد

۸- استرداد مجرمین

۹- هماهنگ کردن پلیس‌های کشورهای عضو در جهت مبارزه با جنایات سازمان‌یافته

فراملی

جرم سازمان‌یافته، حتی به شکل داخلی، خطرات فراوانی را برای جوامع مختلف ایجاد می‌نماید. باتوجه به جمع‌شدن امکانات، استعدادها و نیروها در یک نقطه و انسجام و تشکیلی که مجرمین سازمان‌یافته از آن برخوردارند و قدرت و ثروتی که این‌گونه سازمان‌های تبهکار می‌توانند پس از مدتی فعالیت به‌دست آورند و از آن در جهت اشاعه فعالیت‌های مجرمانه خود بهره‌گیرند، تأثیر سوء این نوع جرم بر امنیت جوامع و اقتصاد آن‌ها و حتی اساس حکومت‌ها و بنیان‌های اخلاقی جوامع بسیار فراتر از تأثیر اندک جرایم فردی است با عنایت به این‌که معمولاً این جرایم با انگیزه منفعت‌طلبی یا انگیزه‌های سیاسی برای کسب قدرت انجام می‌شود لذا عزم نیروهای پلیس و پلیس بین‌الملل در جهت مبارزه با آن از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است. جامعه جهانی با احساس نیاز و همچنین با آگاهی از تأثیرات مخرب جنایات فراملی و به‌منظور حفظ اصول حاکمیتی کشورها، سازمانی را با عنوان پلیس بین‌الملل جنائی تشکیل داده است. این سازمان با داشتن پتانسیل‌های فراوان، ضمن افزایش همکاری‌ها بین مقامات امنیتی و انتظامی کشورهای مختلف از طریق تعامل با سازمان‌های ملی و بین‌المللی و گسترش علوم انتظامی، سعی در اجرای سیاست جنائی به‌منظور مبارزه با جنایات و پیشگیری از وقوع آن‌ها در سطوح ملی و بین‌المللی دارد. در همین راستا شناخت ظرفیت‌ها و نقاط ضعف و قدرت پلیس بین‌الملل در مبارزه با جنایات فراملی به‌خصوص از نوع سازمان‌یافته امری ضروری و اجتناب‌ناپذیر است. البته در این میان نقش مقابله و مبارزه با قاچاق مواد مخدر نسبت به سایر جرائم سازمان‌یافته بین‌المللی از ارجحیت خاصی برخوردار می‌باشد (باتوجه به آمار موجود و نظریه کارشناسان بین‌المللی مولد دیگر جرائم می‌باشد) که نقش ایران باتوجه به قرار گرفتن در مسیر ترانزیت مواد مخدر که عمده تولید آن در کشور افغانستان و پاکستان صورت

اینترپل و نقش آن در مقابله با جرائم سازمان‌یافته بین‌المللی با رویکرد مبارزه با قاچاق مواد مخدر — ۱۳۷

می‌پذیرد تاکنون فراتر از حد انتظار بوده که کرار نمایندگان سازمان ملل به این امر اقرار و تأکید داشته و تحسین نموده‌اند. مضافاً قریب به ۴۰۰۰ شهیدی که در این عرصه (مقابله با اشرار و قاچاقچیان و سوداگران مرگ) نیروی انتظامی نثار امنیت و آسایش این مرز و بوم (بالاخص عدم انتقال به غرب) نموده مبرهن این واقعیت می‌باشد و دیگر کشورهای مدعی و پیشرفته صرفاً به برگزاری جلسات و اقدامات شکلی اکتفا، لیکن آن کشوری که با تمام ظرفیت‌ها و امکانات موجود ایفای نقش نموده، می‌نماید و خواهد نمود جمهوری اسلامی ایران است که همه ساله به تعداد شهدا و جانبازان آن افزوده و حتی خرج کرده‌های آن (تصویب و تخصیص بودجه) در زمینه انسداد مرزها، احداث پاسگاه‌های مرزی و دیگر اقدامات پیش‌گیرانه در شرق کشور، داعیه دار این امر می‌باشد.

گفتنی است در سال‌های اخیر نظر به اقدامات انجام شده مذکور، انجام برخی از ترانزیت‌های مواد مخدر از زمینی به دریائی و هوائی نیز گرایش یافته که با اتخاذ تدابیر لازم و تغییر تاکتیک موفقیت‌هائی در این زمینه تحصیل یافته است.

پیشنهادات

- ۱- ارائه مشاوره حقوقی به مقامات پلیسی کشورها در مبارزه با جنایات سازمان‌یافته فراملی.
- ۲- برگزاری کارگاه‌های آموزشی لازم به نیروهای پلیس کشورهای عضو در جهت پیشبرد اهداف مقرر در کنوانسیون پالمو و پروتکل‌ها الحاقی آن و جلوگیری از بروز این جنایات.
- ۳- ارائه راه‌کار در جهت تشکیل ادارات مبارزه با جرایم سازمان‌یافته در کشورهای عضو.
- ۴- انتشار سالیانه گزارشات در خصوص اقدامات و مبارزات پلیس کشورهای عضو.
- ۵- تلاش در جهت جرم‌انگاری جنایات سازمان‌یافته فراملی مندرج در کنوانسیون پالمو

در قوانین داخلی کشورها.

۶- همکاری بیش از پیش پلیس کشورهای عضو و به‌خصوص پلیس منطقه‌ای در مقابله با این نوع جنایات.

۷- برگزاری کنفرانس‌های توجیهی در کشورهایی که سازمان‌های تبه‌کار فعالیت بیشتری در آن حوزه دارند.

۸- اطلاع‌رسانی هدفمند به مردم جهت آگاهی از انواع مدل‌های جدید این نوع جنایات به‌خصوص بحث قاچاق مواد مخدر.

۹- ایجاد بانک اطلاعاتی مبتنی بر فناوری نوین در جهت تعقیب و شناسایی مجرمین حرفه‌ای.

۱۰- ایجاد یک ستاد مرکزی برای هماهنگی نیروهای اقدام‌کننده علیه جنایات فراملی.

۱۱- دخیل نمودن واقعی کشورها و سازمان‌های بین‌المللی عضو در زمینه اقدام عملی در مقابله با جرائم سازمان‌یافته بین‌المللی بالاخص مبارزه با قاچاق مواد مخدر و ارائه بیان کار در این رابطه به‌صورت رندمی با دبیری اینترپل با محوریت سازمان ملل.

منابع

- اردبیلی، محمدعلی، پیشگیری قضایی و استرداد مجرمین، نشر میزان، چاپ اول، بهار ۸۲.

- اسعدی، سید حسن، جنایات سازمان‌یافته فراملی، نشر میزان، تابستان ۸۶.

- بیابانی، غلامحسین و سلطانی فر، محمد، قاچاق زنان یا تجارت جرم، انتشارات ناجا، سال ۱۳۸۷.

- پلیس بین‌الملل ناجا، اینترپل در یک نگاه، انتشارات ناجا، سال ۱۳۸۶.

- اینترپل و نقش آن در مقابله با جرائم سازمان‌یافته بین‌المللی با رویکرد مبارزه با قاچاق مواد مخدر — ۱۳۹
- پلیس بین‌الملل ناجا، نقش اینترپل در مبارزه با قاچاق زنان، انتشارات ناجا، سال ۱۳۹۰.
- حاجی زاده، محمود، راهنمای اینترپل درباره جرائم مالکیت معنوی و تحقیقات مرتبط، انتشارات ناجا، سال ۱۳۸۹.
- جعفری لنگرودی، محمدجعفر، ترمینولوژی حقوق، چاپ دوم، تهران، بی نا، سال ۱۳۹۲.
- خانگیزاده، عمران، قاچاق جهانی زنان و کودکان، انتشارات ناجا، سال ۱۳۸۷.
- شرقی، عباس، علم انگشت نگاری، تهران، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی، ۱۳۷۲.
- شگری، ابوالحسن، مبارزه با تروریسم، انتشارات ناجا، سال ۱۳۸۸.
- شیرزاد، هادی و سعیدی، آیدین، راهنمای آمادگی واکنش در برابر رخدادهای بیوتروریستی، انتشارات ناجا، سال ۱۳۸۹.
- عباسی، صمد و زمانی، عزت‌اله، کارگاه آموزشی جرایم سازمان‌یافته فراملی، انتشارات ناجا، سال ۱۳۸۷.
- عباسی، محمود، پلیس بین‌الملل، انتشارات مجد، چاپ اول، اردیبهشت ۷۴.
- قربان حسینی، علی اصغر، استرداد مجرمین و نقش سازمان پلیس بین‌الملل در انجام آن، مجله نگهبان، سال ۱۳۸۹.
- محسنی، مرتضی، حقوق جزای عمومی، چاپ اول، انتشارات گنج دانش، ۱۳۷۰.
- مخدوم، حمیدرضا و ایزدی، علی، سازمان اینترپل و پلیس بین‌الملل ناجا، انتشارات ناجا، صفحه ۷۷.

۱۴۰ فصل‌نامه دانش انتظامی سمنان/ سال چهارم/ شماره هجدهم/ زمستان ۱۳۹۴

- مزدآرانی، هادی، بررسی تهدیدات امنیتی منطقه‌ای و بین‌المللی، انتشارات ناجا، سال ۱۳۸۹.
- میرزایی، محمد و مسعودی، عباس، نقش اینترپل در مقابله با جرایم فرا ملی، انتشارات ناجا، سال ۱۳۹۰.
- میری، ایمان، بیوتروریسم، انتشارات ناجا، سال ۱۳۹۱.
- نادری، مهدی، راهنمای اینترپل در مورد تبادل داده‌ها، DNA و اقدامات عملی مرتبط، انتشارات ناجا، سال ۱۳۸۷.
- نجاتی، مهدی، پلیس علمی و کشف علمی جرایم، انتشارات سمت، چاپ اول، بهار ۱۳۸۱.
- نجفی توانا، علی مدرس، جرم شناسی، روزنامه اعتماد ۱۰/۹/۱۳۹۱.
- نامامیان، پیمان و ایازی، رضا، واکنش به جرایم بین‌المللی، انتشارات ناجا، سال ۱۳۸۹.